

Internetimut kiffartuussivimmik atuisunut immikkut malitassat

Atuisut ataasiakkaat

1. Atuisunut malitassat atuuffiat

Internetimut kiffartuussivimmik, TELE-mut akuersisut naapertorlugu ingerlatseqatigiiffimmit neqeroortigineqartumik atuinissamut isumaqatigiissutinut, TELE-p kiffartuussinermik pilersuineranut ingerlatsineranullu atuisunut ataasiakkaanut suliffeqarfinnullu inuusuttissarsionermik ingerlataqartunut minnerusunut piimasaqaatit nalinginnaasut tapertaralugit kiffartuussinermi piimasaqaatit uku atuutissapput. Piimasaqaatit imminnut akerlerippata, kiffartuussinermik atuisuunermut piimasaqaatit salliuinneqassapput.

2. Pisariaqartinneqartut

Atuisuunermut isumaqatigiissut matuma naammasineqarnissaanut, pilersuinerup TELE-p internetimut kiffartuussiviata iluani pinissaa pisariaqarpoq. TELE-p kiffartuussivii pillugit paasisutissat TELE-mut saaffigininnikkut pissarsiarineqarsinnaapput. Atuisoq – isumaqatigiissusiornermi imaluunniit kingusinnerusukut – TELE-p kiffartuussivianiingippat, kiffartuussinermik naammasinnissalluni TELE pisussaati-taangilaq.

3. TELE-p pilersuisussaaitaanera, tassunga mailboksit aamma nittartakkat ilanngullugit

TELE-p tunisassiaanut naqitami, atuisuunermut toqqarneqartumut tunngasumi atuisoq TELE-mi internetimut atortunik atuisinnaanersoq takuneqarsinnaavoq. Tassani atortut matuma kinguliani malitassanut tunngasuussapput.

3.A. E-mail adresse

TELE-p internetimut iserfiusinnaasumut atuisuunermut toqqarneqartumut tunisassiamut paasisutissanant allattuiffiani allassimavoq, atuisoq allakkanut nakkartitsivinnik ataasimik amerlanerusunilluunniit e-mail adresse-linnik pinissamut pininnaatitaaffeqarnerseq. E-mail adresse-usinnaasut TELE-p pigisarai, atuisuunerullu uninnaasaata tungaanut atuisumut taamaallaat atuutussaallutik.

E-mail adresse-usinnaasut inuup allap pininnaatitaaffiik innarlinginnissaat atuisup akisussaaffigaa.

Atuisup tunisassiamut paasisutissanant allattuiffimmi toqqorneqarsinnaasut allassimasut, aammalu e-mail-inik nassitsinermi killissaritassatut allassinnaasut qaangissanngilai. E-mail-it atuisut asiimangisai, aammalu qaammatit arfinillit sinnerlugit pisoqaassuseqartut piassallugit, kiisalu mailboksit atorneqanngitsut piassallugit TELE immiut pininnaatippoq.

3.B. Nittartagaq

Atuisoq nittartagalioernissamik pininnaatitaaffeqarpat, taanna greenet.gl-ip ataanut ikkuneqassaaq.

Nittartakkamik atuinermi sukkulluunniit internetimut namminerumut imaluunniit internetimik atuisunut allanut ajoqutaassanngilaq akornutaassananiilluunniit. nittartagalioernermut atatillugu diskimi atorneqartumi inissanut atugassiissutiginenartunut, taamatullu nittartakkamiit internetimik atuisunut allanut nuuneqarsinnaasunut tunngatilugu pininnaasanut TELE killissanik aalajangersaasinnaavoq.

Nittartakkat ataasiakkaat pilersinneqarneri, immiunneqarneri imaasalu nutarterneqarneri atuisunil isumagineqartassapput. Nittartakkat ataasiakkaat imaat inatsisinit sukkulluunniit atuutunut naapertuutissapput, aammalu paasisutissanik pineqaatitsiiner-mik kinguneqarsinnaasunik imaqassanatik, taakku-nunngalu paasisutissat nikanarsaataasut, ammip qalipaataanik immikkoortitsiviusut imaluunniit kanngunarsaataasut, siorasaraarutit assigisaalluunniit inum-mut allamut nikanarsaataasinaasut ilaatinneqarput, taaneqartulli tassunga killeqanngillat.

Atuisuoneq qanorluunniit ilorluni atortunik internetimut kiffartuussivimmut atassigisaasunik akuerineqararani isermermut atorneqaqqusaanngilaq. Taamatut pisoqarneranik allatulluunniit pinerlutoqarneranik TELE paasisaqarpat, tassani inatsisunik unioqquitsinermi nunap suulluunniit inatsisaat pineqarluarapata, siumoortumik nalunaarutitaqanngitsumik atuisup at-taveqarnera unitsinneqassaaq, aammalu paasisutis-

sat attuumassuteqartut tamarmik oqartussaasunut, kalaallit inatsisaat mallugit misissuiner-mi atugas-sanngorlugit ingerlateqqinneqassapput.

3.C. Ingerlatsineq sukkassuserlu

Teknikki, aserfallatsaaliuineq ingerlatsinerlu pisutugalugit pisariaqartinneqartut TELE naliliippat, internetikkut kiffartuussinermik allannguinissanik pisariaqartinneqartunik allanngortiterissalluni TELE pininnaatitaavoq, taakkunungalu ilaatigut atuisuunermi ateq, password isissutissallu allat, atuisuunermut atatillugu TELE-mit tunniunneqarsimasut ilaapput. Aamma oqartussaasunit piimasaqaatit naammasineqarnissaannut pisariaqartinneqarsinnaasunik allannguisalluni TELE pininnaatitaavoq. Allannguinermut atatillugu atuisup aningaasartuutiginnaasai TELE-mit sussaarineqanngillat, aammalu tamatumunnga atatillugu TELE taarsiffineqarnissamut piimasaqarfineqarsinnaanngilaq.

Kiffartuussinermi teknikikkut pininnaasat nassatarisaanik attaveqarnerup sukkassusia allanngorarsinnaammata, atuisup ilisimariissavaa. Attaveqaatinut angallattakkanut tamanut sukkassuseq protokol overhead-imut ilaatinneqarpoq.

Ingerlatsinerumut isumannaalisaaerner-mullu tunngasuteqartut pissutigalugit internetimik atuinermi periarfissanik killilersuigallarsinnaanissamut TELE immiut pininnaatippoq.

Aammattaq TELE immiut pininnaatippoq (atuisoq TELE-mit taarsiffineqarnissamik piimasaqarsinnaanani, makku pissutigalugit):

- Atuisup atortuini iserfissiat (taakkunungu proxies-it ilanngullugit) ammasut, kiisalu e-mail-serverit (relays) ammasut atorneerlunneqarsinnaasut misissussallugit.
- E-mail-it tigusat nassiusallu virusinik, spam-inik imaluunniit phishing-inik pissarsiviusinnaasutut nalilerneqartut ingerlaqqinnissaat itigartissallugit.
- Inuup allap, soorlu virusinik, spam-inik imaluunniit phishing-inik siaruarterilluni attaveqaat-inik atorneerluisimasutut pasineqartup attaveqaataanik akornusiissalluni.
- E-mail-it piiffissap ataatsip iluani nassiuunneqartut amerlassuisaasannik killiilissalluni.
- Serverinut software-nik pisariaqartitsineq naapertorlugu piersaassalluni.

4. Atuisunut isumaqatigiissut

TELE-mut akuersissut naapertorlugu kiffartuussinermik neqeroorteqarnermut atatillugu atuisoq TELE-mut akilingitsiukkaminik akiitsoqarpat, TELE-p atuisunut isumaqatigiissusiornissaq itigartissinnaavaa.

Atuisoq TELE-mit piimaffigineqarnermi kinaasutsini uppernarsarsinnaasariaqar-paa aammalu paasisutissat eqqortuunerat uppernarsarsinnaasariaqarluni. Kinaasutsimut ilisarnaat assitalik piimasa-rineqarsinnaavoq. Najukkap allanngornerani atuisoq erngerluni TELE-mut tamanna pillugu nalunaarute-qassaaq.

5. Atuisup akisussaaffia

Atuisup normua, atuisup aqqa, password (isissutis-saq), IP-adresse-usinnaasut aammalu isissutissat allat, atuisuunermut atatillugu TELE-mit atugas-sanngortinneqassapput. Atuisup normua, password il.il. inummut allamut tunniunneqassanngillat, tassani atuisuunnaasooq nalunaarsorneqarsimasooq pineq-anngilaq. Paasisutissat taakku atorneerlunneqar-pata atuisup allap akisussaaffigisavaa.

Atuisup normua, atuisup aqqa, password (isissutis-saq), IP-adresse isissutissallu allat, TELE-mit atugas-sanngorlugit atukkiunneqartut TELE-p pigisarai, aam-malu atuisuunerup uninnerani utertinneqartussatut isigineqarlutik

Atuisup internetikkut paasisutissat suut atussanerlu-git nammineerluni aalajangigassaraa. Tassani paasis-sutissat internetikkut pissarsiarineqarsinnaasut tama-mmik pineqarput.

Atuisup internetimik atuinerani atortussamniilluun-

niit aallernerani imaluunniit e-mail-inik tigu-neqartunik programminik ammaanerani qarasaasiaq virusinik pissarsinnaavoq, imaluunniit atuisup internetikkut ujarlernerani qarasaasiaq avataanniit sunniuteqarfi-gineqarsinnaalluni. TELE pissutsinut taamaattunut sunniuteqarsinnaanngilaq, aammalu tamatuma kin-gunerisaanik ajoqusernermut annaasanulluunniit akis-ussaatinneqarsinnaanani.

Paasisutissat tamarmik, internetikkut kiffartuuss-inerit aqutigalugit allanit atugassiissutiginenartut atuisup nammineerluni akisussaaffigai. Atuisup tamatumunnga tunngatilugu pisuni tamani TELE pisussaattissanngilaq. Taamatuttaaq internetimit ator-tussanik atuinermi piginneqqaartussaaitaaner-mut pininnaatitaaffiit qulakkeerneqarnissaat atuisup akis-ussaaffigaa.

Atuisup internet niuerner-mut imaluunniit internetikkut sullissinermik pinisermut atorsimappagu TELE akis-ussaasussaannngilaq, tamatumani atuisoq inullu alla kisimik tassani akisussaammata.

Atuisoq internetikkut sullinneqarnermi nammineer-luni innaallagissamik pilersuisaqaq, kiisalu TELE-p atortui isumannaatsumik paarissallugit. Taamatuttaaq tamatumunnga atatillugu aningaasartuutaasinnasut atuisup isumagissavai.

6. Atuisup sumiginnaanera

Qarasaasianut angallattakkanut sullissinermik, TELE-p ingerlatseqatigiiffimmut akuersissut naapertorlu-gu neqeroortugisaanik atuinermut piimasaqaatit naapertorlugit atuisup piimasaaffinnik annertuumik sumifiginnaanerani, atuisup sullissinermik atuineranut attaveqaammik unitsitsissalluni ingerlatseqatigiiffik pininnaatitaavoq.

Pissutsit makku annertuumik sumiginnaanermut il-aasutut isigineqarput:

- Atuisup qarasaasiat allat internetikkut iserfig-iniarpagit, imaluunniit sullississutit internetimut attavilikkat akuersissummik peqqaaran iserfig-iniarpagit (hacking).
- Atuisup attaveqaataa atuisup ilisimasaanik ili-simangisaanilluunniit, soorlu virusinik, spam-inik, phishing-inik il.il. siaruarteriner-mut atorneer-lunneqarpat.
- Atuisup download-erinnikkut, siaruarterinnikkut assigisaatigulluunniit inuup allap piginnittus-saatitaanera innarlerpagu.
- Atuisup nassitsinermut paasisutissat, tas-sunga ilanngullugit ip-adresset imaluunniit header-imut paasisutissat peerpagit imaluun-niit peqquserulluni allanngortippagit.
- Atuisup internetikkut ileqqorissaarnissamut maleruqassat allassinngitsut sukkulluunniit atuutut alaleriarluni unioqquippagit.

Internetikkut sullississutinik attaveersineq piiffissamik attaveersiffiusumi atuisuunermut akitsuutit akikil-lineqarneranik nassataqassanngilaq.

Matuma siuliani allassimasut naapertorlugit atuisup attaveqaataanik unitsitsisoqarpat, TELE-p atuisu-unermut isumaqatigiissut siumoortumik ilisimatitseqqaaran taamaatissinnaavaa.

Aamma TELE-p sullissinermut tamanut piimasaqaataani sumiginnaanermut aalajangersakkat innarlerpagu.

7. Atortuulersinneqarnerat

Malitassat uku Naalakkersuisunit akuerineqarput, aammalu 01-09-2010-mi atuutilissallutik. Atuisunullu TELE-p pilersuineranut ingerlatsineranullu 01-09-2010 sioqqullugu isumaqatigiissuteqarsimasunut piimasaqaatit aatsaat 01-12-2010-mi atuutilissapput.